

**YURTTAŞ GAZETECİLİĞİ İLE İLGİLİ
ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK
ANALİZ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ**

ANALYSIS OF STUDIES ON
CITIZEN JOURNALISM USING THE
BIBLIOMETRIC ANALYSIS METHOD

Bünyamin UZUN

06

YURTTAŞ GAZETECİLİĞİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

ANALYSIS OF STUDIES ON CITIZEN JOURNALISM USING THE BIBLIOMETRIC ANALYSIS METHOD

Bünyamin UZUN¹

Anahtar Kelimeler:

Gazetecilik,
Haber,
Yurttaş Gazeteciliği,
Bibliyometri,
Web of Science

Keywords:

Journalism,
News,
Citizen Journalism,
Bibliometrics,
Web of Science.

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı,
e-mail: uzunbnyamin17@gmail.
com Orcid No: 0000-0002-
5697-5080.

Alıntılanmak için/Cite as: Uzun B.
(2025). Yurttaş Gazeteciliği İle
İlgili Çalışmaların Bibliyometrik
Analiz Yöntemi İle İncelenmesi,
Çukurova Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Dergisi, 34
(1), 98-117

ÖZ

Yurttaş gazeteciliği, insanların haber oluşum süreçlerine dahil olarak kamusal alanın genişlemesine katkı sunmasını amaçlar. Bu durum kamusal alanın daralması ve demokratik tartışma alanlarının yok olmaya başlamasıyla ortaya çıkmıştır (Uzun, 2006). Ancak yurttaş gazeteciliğinin gelişimi ve kendini kabul ettirmesi teknolojik gelişmelerle olmuştur. Nitekim sosyal medya ağları ve bloglar yurttaş gazeteciliğinin gerçekleştirildiği alanlar olarak dikkat çekmektedir. Yurttaş gazeteciliğinin gelişimi ve yaygınlaşmasının ardından çeşitli alanlarda akademik çalışmalar da hızla artmıştır. Söz konusu çalışmaların hangi bağlamlarda yoğunlaştığı ve alanda hangi araştırmacılar ile dergilerin ön plana çıktığının saptanması önemlidir. Bu çalışmanın temel amacı, yurttaş gazeteciliği konulu çalışmaların gelişimini saptamaktır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmaların istatistiki verilerinin yorumlayarak yeni çalışmalara yol gösterici işlevi çalışmanın temel önemidir. Bu bakımdan çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan yurttaş gazeteciliği konulu 654 çalışma incelenmiştir. Çalışmanın önemli sonuçları arasında, yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmaların 2015-2020 yılları arasında hızla arttığı yer almaktadır. Öte yandan çalışmalarda yurttaş gazeteciliği (n=338) ve sosyal medya (n=87) kavramlarının merkeze alındığı görülmüştür.

ABSTRACT

Citizen journalism aims to contribute to the expansion of the public sphere by involving individuals in the news-making processes. This phenomenon emerged with the contraction of the public space and the disappearance of democratic discussion spaces (Uzun, 2006). However, the development and acceptance of citizen journalism has been driven by technological developments. As a matter of fact, social media networks and blogs have drawn attention as areas where citizen journalism is carried out. Following the development and popularization of citizen journalism, academic studies in various fields have rapidly increased. It is important to determine the contexts in which these studies are concentrated and identify the leading researchers and journals in the field. The main purpose of this study is to identify the development of studies on citizen journalism. Bibliometric analysis method, one of the quantitative research methods, was used in the study. The main importance of the study is to interpret the statistical data of the studies on citizen journalism and to serve as a guide for future studies. In this respect, 654 studies on citizen journalism in the Web of Science database were analyzed. Among the important results of the study is that the number of citizen journalism studies increased rapidly between 2015 and 2020. Additionally, it was observed that the concepts of citizen journalism (n=338) and social media (n=87) were central to these studies.

GİRİŞ

Gazetecilik, temelde insanlara olup bitenleri aktarmayı amaçlamaktadır. Bu anlamda gazetecilik faaliyeti yürüten kişi ve kurumlar, toplumda yaşanan olayları kitle iletişim araçları yardımıyla topluma geri aktarmaktadır. Elbette belirli bir toplumun içinde yaşanan bütün olaylar kitle iletişim araçları tarafından haber olarak sunulamaz. Televizyon ve gazetelerin belirli bir zaman ya da alan sınırı olması nedeniyle bütün olayların haber olarak değerlendirilmesi imkânsızdır. Bu nedenle kitle iletişim araçları belirli haber değerleri çerçevesinde neyin haber olup neyin haber olmayacağına karar vermektedir (Tokgöz, 2013). Anakım medyada gazetecilik ilkeleri ve ekonomi politik etkenler doğrultusunda haber eleme süreçleri oluşmaktadır. Nitekim medya kuruluşları ekonomi politik konuları çerçevesinde içeriklerini seçmektedir (Şeker ve Uzun, 2018, s. 110). Öte yandan iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler haberlerin eleme süreçlerini azaltmış ve çok daha fazla içerik çeşitli medyalarda yer bulmaya başlamıştır. Özellikle dijital teknolojilerde yaşanan gelişmeler gazetecilik ve habercilik pratiklerini derinden etkilemiştir.

Kitle iletişim teknolojileri son yüzyılda hızla gelişmekte ve değişmektedir. İletişim tarihi tıpkı insanlık tarihi gibi gelişim ve değişimin tarihidir. Ancak iletişim teknolojilerinde son yüzyılda yaşanan gelişmeler oldukça etkileyici bir noktadadır (Crowley & Heyer, 2011, s. 3). 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkan internet teknolojisinin gelişimi, 1990'lı yıllara gelindiğinde yaşamın birçok alanında kullanılabilir hale gelmiştir. İnternetin yaygınlaşması başta iletişim alanı olmak üzere yaşamın birçok alanında değişimler meydana getirmiştir. İletişim alanında özellikle kitle iletişimi büyük bir genişleme alanı yakalamış ve medya ağları için yeni alanlar ortaya çıkmıştır (Geray & Aydoğan, 2010, s. 305). İlk olarak internet siteleri ve blogların sınırsız alan olanağı sunması nedeniyle çok daha geniş bir bağlamda haber ve düşünce yazısı dolaşıma girmeye başlamıştır. Elbette bu durum iletişim içeriklerinin üreticileri ve tüketicilerini de değiştirmeye başlamıştır (Başaran, 2010, s. 256). Dijital teknolojiler haber verme işlemini daha geniş bir alana yaymış ve birçok insan haber yapıp paylaşabilir hale gelmiştir. Üreten tüketiciler olarak da açılanan bir durum ortaya çıkmış ve dijital

teknolojilerle insanlar haberleri hem üreten hem de tüketen olarak konumlanmıştır (Güven, 2017, s. 184). Söz konusu üreten tüketiciler ve iletişim ağlarının genele yayılması sosyal medya ile olmuş ve özellikle haber aktarımında sosyal medya ağları önemli birer rol oynamıştır.

Sosyal medya, zaman ve mekân sınırlamasının olmadığı, katılım ve paylaşımın esas olduğu bir iletişim şeklidir (Biçel, 2012, s. 47). İletişim bilimci Christian Fuchs'a (2014, s. 50) göre sosyal medya kullanıcıların var ettiği medyadır. Ona göre sosyal medyada var olan her şeyi sistemin izin verdiği ölçüde kullanıcılar üretmekte ve aynı şekilde kullanıcılar tüketmektedir. Sosyal medyanın bu olanağı gündelik yaşam ve eğlencenin yanı sıra gazetecilik ve haber üretim süreçlerini de oldukça etkilemiştir. Öncelikli olarak üretilen ve tüketilen haber sayısı oldukça artmıştır. Bu anlamda hem geleneksel medya kuruluşları sosyal medya ağlarında haber paylaşımı yapmış hem de doğrudan dijital dünyaya doğan haber kuruluşları ortaya çıkmıştır (Maireder & Ausserhofer 2016, s. 403; Halavais, 2016, s. 81). Öte yandan herhangi bir haber kuruluşu ile bağı olmayan, başka bir deyişle gazeteci olmayan kişilerin haber üretim süreçlerine katılması da sosyal medya aracılığıyla olmuştur. Birçok insan gündelik yaşamlarında deneyimlediği olayları fotoğraflamakta ya da video çekmektedir ve bunların içerisinde haber değeri taşıyan içerikler yer almaktadır. Bu içerikler başta sosyal medya olmak üzere televizyonlar ya da gazetelere kadar çeşitli ağlarda kullanılmaktadır (Hermida, 2017, s. 11). Buna ek olarak bu şekilde üretilen haberlerin tamamının aslında haber oluşturma gibi bir düşünceye dayanmaksızın üretilen içerikler olduğu unutulmamalıdır. Nitekim birçok içerik kullanıcıların farklı motivasyonlarla oluşturdukları içeriklere dayanmaktadır (Hermida, 2017, s. 11-12; Karadoğan vd., 2014, s. 215). Öte yandan sosyal medya aracılığıyla habercilik yapma motivasyonu ile hareket eden bağımsız kişiler de vardır. Bu anlamda bir çalışma içinde olanlar, doğrudan haber yapma ve habercilik için özel çaba harcama düşüncesinde olan kişilerdir. Elbette bu durum gazetecilik literatüründe farklı değerlendirilmektedir. Gazetecilik literatüründe bu bakımdan kullanılan kavramlardan biri de "yurttaş gazeteciliği" olmuştur. Yurttaş gazeteciliğinin gelişimi ve bu anlamda yapılan akademik çalışmaların durumunun saptanması önemlidir.

Bu nedenle çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi benimsenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden olan bibliyometrik analiz belirli bir konunun istatistikî verilerinden hareketle genel görünümünü ortaya koymaya yardım etmektedir (Öztürk & Demir, 2023). Türkiye’de son yıllarda başta sosyal bilimler olmak üzere birçok alanda bibliyometrik çalışmalar yayımlanmaktadır. Eğitim alanında Erkan Yeşiltaş ve Ayşegül Yılmaz (2021), eğitimde medya okuryazarlığı ile ilgili çalışmalar, eğitimde dijital vatandaşlık (Yeşiltaş & Gez, 2022) ekonomi ve maliye alanında ise maliye alanında yapılmış lisansüstü tezler (Beşel, 2017), kadına yönelik ekonomik istismar (Demir vd., 2023) ve lojistik alanında yapılmış lisansüstü tezler (Duran & Çelikkaya, 2019) bibliyometrik yöntemle yapılan çalışmalardır. Buna ek olarak iletişim alanında dijital ebeveynlik (Tiryaki, 2023), sosyal medya bağımlılığı (Karakuş vd., 2024), ahlaki panik ve sosyal medya (Tiryaki, 2024), medyada şiddetin temsili (Uzun, 2024), tıp alanında gebelik ve anestezi çalışmaları (Yıldız, 2022) ve turizm alanında gastronomi turizmi (Çuhadar & Morçin, 2020) çalışmaları bibliyometrik yöntemle hazırlanan çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Türkiye’de çeşitli alanlarda bibliyometrik çalışmalar hızla artmaktadır. Bu anlamda çalışmanın sınırlılıkları doğrultusunda tamamına yer vermek mümkün değildir.

Bu çalışmada, gazetecilik literatüründe son dönemde popüler konulardan olan yurttaş gazeteciliği ile ilgili yapılan çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu anlamda çalışma, Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalardan hareketle yurttaş gazeteciliğinin literatüre girişi ve kapladığı alanı, araştırmacıların yurttaş gazeteciliğinde odaklandığı noktaları ve yurttaş gazeteciliğinin uygulama pratiklerini saptamayı amaçlamaktadır. Buna ek olarak yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmaların yapıldığı kurum ve ülkeleri saptayarak sonraki çalışmalara ışık tutmaya çalışılmıştır. Öte yandan yurttaş gazeteciliği ile ilgili yapılan çalışmalarda gözlenen eksiklikler de ortaya konulmuştur. Bu bakımdan bu çalışmanın yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmalar yapmak isteyen araştırmacılara bir fikir vererek alanda oluşan boşlukların doldurulmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmaların gelişimi ve alandaki

genel eğilimlerin ortaya konması çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu anlamda, yurttaş gazeteciliği ile ilgili önemli çalışmalar, en fazla yayın yapan dergiler ve en çok odaklanılan anahtar kelimeler ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra yurttaş gazeteciliği konusunda yapılan önemli çalışmalar özetlenerek ileride çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yol gösterici bir işlev üstlenilmiştir.

LİTERATÜR TARAMASI

Yurttaş gazeteciliği, 1990’lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) medyaya duyulan güvenin sarsılması ve güvenilir haber ağlarının arayışından ortaya çıkmıştır. Bu anlamda, yurttaş gazeteciliği ilk olarak yerel basında kullanılmaya başlamıştır. Öte yandan yurttaş gazeteciliğinin yaygınlaşması doğrudan dijital teknolojilerde yaşanan gelişmelerle birlikte değerlendirilmektedir. Bu durum yurttaş gazeteciliğinin yaygınlığı ve kullanıcıların internet ortamında yoğun bir şekilde habercilik yapması ile ilişkilidir. Ancak yurttaş gazeteciliği dijital teknolojiler ile sınırlandırılmayacak kadar eski bir kavramdır. Tam anlamıyla tanımlanıp varlığı kabul edilmemekle birlikte 1990’lı yılların öncesinde yurttaş gazeteciliği örnekleri görülmüştür. Bu anlamda, 1963 yılında ABD Başkanı John F. Kennedy’ye düzenlenen suikast bir vatandaş tarafından kaydedilmiş ve bu amatör kayıt medya kuruluşları tarafından kullanılmıştır. Nitekim bu örnek o dönemde gazetecilik literatüründe “amatör gazetecilik” olarak kullanılmıştır. Fakat bugün yurttaş gazeteciliği olarak adlandırılan pratiğe karşılık gelen bu kavramlaştırma kabul görmemiştir (Hajek & Stefanikova, 2015). Elbette buna benzer şekilde birçok örneğin, yurttaş gazeteciliği tanımlaması ve gazetecilik literatüründe kabulünden önce varlık gösterdiği söylenebilir. Bu bakımdan yurttaş gazeteciliğinin vatandaşların iletişim teknolojilerini yaygın bir şekilde kullanmaya başlamasıyla birlikte oluşmaya başladığını söylemek mümkündür. Ancak tanımlanan ve belirli bir çizgisi oluşan yurttaş gazeteciliği 1990’lı yıllardan sonra hızla yaygınlaşmıştır.

Yurttaş gazeteciliği, “gerçek mesleği gazetecilik olmayan kişilerin iletişim teknolojileri yardımıyla haber üretim sürecine dahil olmasıdır” (İrvan, 2017). Başka bir tanımlamaya göre yurttaş gazeteciliği, bir medya kuruluşunda çalışan profesyonel gazeteci olmayan

bireylerin içerik toplayarak haber oluşturması anlamına gelmektedir (Nip, 2006, s. 220). Burada yapılan tanımlamalar yurttaş gazeteciliğinin haber üretim süreci bağlamından değerlendirilmesidir. Nitekim bu durum yurttaş gazeteciliğinin temelini oluşturmaktadır. Tanımlamalarla da çerçevesi çizildiği üzere elinde akıllı telefon olan herkesin gazeteci olabileceği yani yurttaş gazeteci olarak konumlanabileceği bir gazetecilik modelidir. Başka bir deyişle yurttaşların elindeki cihaz yardımıyla kaydettiği görüntüleri bir haber formuyla dijital ağlar üzerinden paylaşabilmesi ya da geleneksel medya aracılığıyla duyurabilmesi yurttaş gazeteciliğinin temelini oluşturmaktadır (Devran ve Özcan, 2017, s. 151).

Yapılan tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere yurttaş gazeteciliği, bireylere haber yapma ve paylaşma olanağı sunmakta ve bu da dijital teknolojilerin hayatımıza getirdiği yeniliklerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda yurttaş gazeteci tanımlaması da aslında profesyonel olarak herhangi bir medya kuruluşunda çalışmayan ancak genelde bulunduğu yerden tanık olduğu ya da araştırdığı bir olayı haberleştirerek kamuoyuyla paylaşan kişiler için kullanılmaktadır (Durgeç Aydoğan, 2017, s. 706). Yurttaş gazeteciliğinin gerçekleştirildiği alan daha önce de belirtildiği gibi çoğunlukla dijital ağlar üzerindedir ve özellikle de sosyal medya ağları oldukça yaygın kullanılmaktadır. Geleneksel basının egemenliğini kırma ve insanların daha geniş anlamda haber olarak kamuoyu oluşturma aşamalarında sosyal medya yurttaş gazeteciliğine farklı bir boyut kazandırmıştır (Alankuş, 2009, s. 110). Bu durum yurttaş gazeteciliğinin ortaya çıktığı şartların ve doldurduğu boşluğun tartışılması ile daha belirgin hale gelecektir. Yurttaş gazeteciliğinin popüler hale gelmesini sağlayan ortamın incelenmesinde yarar vardır.

Yurttaş gazeteciliği, gazetecilik ve kitle iletişimi başta olmak üzere toplumsal tartışma alanlarında yaşanan daralmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Elbette bu tartışmalar yurttaş gazeteciliğinin ortaya çıktığı ABD’de yaşanan tartışmalar ekseninde gelişmiş ve daha sonra genel bir bağlamda karşılık bularak oluşmuştur. Bu anlamda ortaya çıkan sorunlar; “ABD’de demokrasi yönündeki kaygıların artması, medya alanındaki yoğunlaşma ile bunun gazetecilik pratikleri üzerindeki etkisi, iletişim

teknolojisindeki gelişmeler” şeklinde sıralanmaktadır (Uzun, 2006, s. 633-642). Burada belirtilen üç etkenden ilki olan demokrasi yönündeki kaygıların artması temelde kamusal alanın daralması ve demokratik tartışma alanlarının ortadan kalkmasıdır. Alman filozof Jürgen Habermas’ın (2018) kamusal alan kavramsallaştırması bağlamında bir yapının ortadan kalkması demokratik ortam için sorunlu olarak görülmektedir. Başka bir deyişle insanların tartışabileceği ve kamuoyu oluşturma gücü sürekli olarak ortadan kalkmaktadır ve bu duruma bir tepki olarak dijital teknolojilerin de yardımıyla yurttaş gazeteciliği ortaya çıkmıştır (Uzun, 2006, s. 637). Öte yandan kamusal alanların oluşmasının önündeki bir diğer engel olarak da medyanın tekelleşmesi dikkat çekmektedir. Nitekim neoliberal politikaların yaygınlaşmasıyla birlikte medya kuruluşları başta ABD olmak üzere dünya genelinde hızla tekelleşmeye başlamıştır. Ben Bagdikian (2016), medyada tekelleşmeyi incelediği çalışmasında ABD’de 1980’li yıllarda medya alanında 50 kadar şirketin faaliyet gösterdiğini saptamıştır. Ancak bu sayı 20 yıl içerisinde hızla düşmüş ve 2000’li yıllara gelindiğinde yalnızca 5 şirketin faaliyet gösterdiği bir tekel alanı olduğunu belirtmiştir. Böylesine bir tekelleşme eğiliminin var olduğu bir medya ortamında kamusal alan tartışmaları doğal olarak sorunlu hale gelmiştir. Yurttaş gazeteciliğinin ortaya çıkmasında ya da yaygınlaşmasında etkili olan son nokta ise internet teknolojisinde yaşanan gelişmelerdir. Başta Web 2.0 olmak üzere sosyal medyanın da yaygınlaşması ile insanlar medya içeriklerine katkı sunmaya başlamıştır. Bu anlamda insanlar medya içeriklerinin hem üreticisi hem de tüketicisi olarak konumlanmaya başlamıştır (Baloğlu, 2021, s. 107; Yelsalı Parmaksız, 2019, s. 12). Bu şartlar altında ortaya çıkan yurttaş gazeteciliği, tekelleşen ve kamuoyu oluşturma işlevinden uzaklaşan geleneksel medyaya bir tepki olarak düşünülebilir. Buna ek olarak insanların medya ve gazetecilikle barışması yani haber alma isteğinde devamlılığın sağlanması olarak da değerlendirilebilir. Yurttaş gazeteciliği değinilen nedenlerle ortaya çıkmış ve bir alternatif oluşturma işlevini üstlenmiştir. Liberal medya kuramlarında medyanın dördüncü güç oluşturma ve halk adına yönetimi denetleme işlevi yurttaş gazeteciliği ile beşinci güç ortaya çıkarmıştır. Bu anlamda yurttaşlar bir kamuoyu oluşturarak doğrudan denetlemenin bir parçası

olabilmektedir. Yurttaş gazeteciliği hem yerel hem de yaygın ölçekte gazetecilik yapılarak geleneksel medyaya bir alternatif oluşturmaktadır (Kutlu & Bekiroğlu, 2010).

Yurttaş gazeteciliğinin ortaya çıkıp yaygınlaşması aşamasında ABD’de bir kamu kuruluşu olan Pew Center etkili olmuştur. Nitekim Pew Center’ın destekleri yurttaş gazeteciliğinin uygulama alanı bulmasında oldukça önemlidir. Bu anlamda özellikle yerel medya ağlarına yurttaş gazeteciliği bağlamında gelişim için destek verilmiştir (Cangöz, 2003). Pew Center, 1994 yılında yurttaşların ilgisini seçimlere çekmek ve bu anlamda bir kamuoyu oluşturmak için projeler geliştirmiştir. Söz konusu proje kapsamında ABD’de faaliyet gösteren medya şirketleri ve bağımsız halkla ilişkiler kurumları ile anlaşmalar yapılarak kamuoyu oluşturulması amaçlanmıştır. Sonraki yıllarda Pew Center benzer şekilde birçok proje gerçekleştirerek özellikle yerel bağlamda kamuoyu oluşturulması ve halkın medya içeriklerine olan ilgisinin artırılması amaçlanmıştır. Ancak bu aşamada halk yalnızca medya içeriklerinin tüketicisi olarak konumlandırılmamış, aynı zamanda üretim aşamasında karar alıcı bir bağlamda düşünülmüştür. Haber üretim süreci ve halkın neyi tartışacağı gibi konularda insanlara danışılmış ve bu bağlamda haber üretimleri gerçekleştirilmiştir (Uzun, 2006, s. 648-649).

Kamuoyu oluşturma ve halkın kamusal alana katılmasını öneleme amacıyla olan yurttaş gazeteciliği, kamu çıkarlarını koruma ve siyasi iktidarın gündeme gelmesini istemeyeceği konuları tartışma amacına dayanır. Bu anlamda halkın haklarını savunarak bir kamuoyu oluşturma ve insanları bu kamuoyu hakkında tartışmaya davet eden yurttaş gazeteciliği özellikle basın özgürlüğünün kısıtlı olduğu ülkelerde daha değerli hale gelmektedir. Öte yandan dünya genelinde baskıcı hükümetler ilk olarak blogları daha sonra da sosyal medya ağlarını yasaklayarak bu kamuoyu oluşturma girişimlerini kısıtlamayı amaçlamıştır (Allen & Thorsen, 2019). Başka bir deyişle kamusal alanın ortadan kalkmasıyla ortaya çıkan yurttaş gazeteciliğinin sağladığı kamusal alanlar da engellenmelerle karşı karşıya kalmıştır. Elbette bu durum yurttaş gazeteciliğinin haber üretme çerçeveleri ile doğrudan ilişkilidir. Nitekim yurttaş gazeteciliği geniş bağlamda haberler üretmeyi ve kamuoyu oluşturmayı hedeflemektedir (Ayhan & Baloğlu, 2018).

Yurttaş gazeteciliği, habere ve haberin oluşum süreçlerine temel yaklaşımları bakımından geleneksel gazetecilikten ayrılmaktadır. Bu durum daha önce de değinilen yurttaş gazeteciliğini ortaya çıkartan kamusal alan oluşturma isteği ve demokratik tartışma alanları ile doğrudan ilişkilidir. Yurttaş gazeteciliğinin habere yaklaşımını sıralayan Duran’a (2003, s. 85-99) göre, haber süreçlerine öncelikle yurttaşları yeniden dâhil etmek, itibar kaybeden gazetecilik mesleğinin itibarını yeniden kazandırmayı hedeflemek, yurttaş gazeteciliğinin en önemli ilkelerinden olan haberi oluşturma aşamasında olayla ilgili tüm kaynaklara ulaşmak ve onların görüşlerine yer vermek, bu anlamda daha geniş bir bağlamda haber oluşturmak ve gerçeğe mümkün olduğunca ulaşabilmek temel yaklaşımları oluşturmaktadır. Öte yandan yurttaş gazeteciliği haberin merkezini değiştirerek haber kaynağı olarak resmi makamlar, büyük şirket yapıları veya güç merkezleri yerine sokaktaki insanları merkeze almıştır. Elbette bu şekilde haber yapılması kamuoyu oluşturma bakımından daha güçlü bir olanak sunmaktadır. Yurttaş gazeteciliğinin haberciliğe yaklaşımındaki bir diğer önemli nokta da haber olayının sonuna kadar takip edilerek sonuçlandırılmasıdır. Son olarak yurttaş gazeteciliği genel ideolojik bağlamlardan ayrı olarak yurttaşın istekleri ve hakkını merkeze alan bir habercilik anlayışını benimsemektedir.

Yurttaş gazeteciliği belirli bir ortamın sonucunda ortaya çıkmış ve kendi çerçevesini çizerek bu doğrultuda bir habercilik anlayışı benimsemiştir. Pew Center’ın kamuoyu oluşturma anlamındaki çalışmalarının yanı sıra doğrudan vatandaşların kamuoyunu inşa etme süreçleri de yurttaş gazeteciliğinin temellerinden biridir. Bu anlamda da önemli örnekler vardır. OhmyNews sitesi bu bakımdan önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. OhmyNews sitesi bilgisayar ağlarından yararlanarak yurttaş gazeteciliği yapmaya çalışmış ve kısa sürede ciddi bir kitle oluşturmuştur. OhmyNews sitesi kısa sürede binlerce yurttaş muhabire ulaşmış ve toplumun çeşitli kesimlerinden gelen haberler sitede yer almıştır. Bu aşamada sitede çalışan 53 muhabir ve editör gelen haberleri inceleyerek sitede yayınlamıştır. Yurttaş gazeteciliğinin ciddi bir örneği olan siteye haber gönderen kişi sayısı 26.700 olarak açıklanırken bir milyonun üzerinde okuyucusu olduğu belirtilmektedir. Site geleneksel medyadan duyulan

hoşnutsuzluk nedeniyle büyük bir ilgi görmüş ve insanların birbiri ile konuşma isteğiyle önemli bir konum elde etmiştir (Yu, 2003'ten aktaran Uzun, 2006). Öte yandan dijital teknolojilerin yurttaş gazeteciliğinde kullanımı özellikle kriz anlarında daha belirgin hale gelmiştir. Nitekim 11 Eylül saldırısı birçok vatandaş tarafından görüntülenmiş ve bloglarda yayınlanmıştır. Buna ek olarak geleneksel medya da tanık anlatımı için bu içerikleri kullanmıştır. Benzer şekilde 2004 Asya Tsunami felaketi de amatör fotoğraf video çeken kişiler tarafından kaydedilmiş ve Web sitelerinde ya da bloglarda paylaşılmıştır. Tsunami felaketinde ortaya çıkan yurttaş gazeteciliği örnekleri de geleneksel medya tarafından kullanılmıştır (Durgeç Aydoğan, 2017). Burada görülen örnekler hem yurttaş gazeteciliğinin yaygınlaşma sürecini ortaya koyarken hem de gazeteciliğin profesyonel gazetecilere ihtiyaç duymadan da var olabileceğini göstermektedir (Sonwalkar, 2019).

Yurttaş gazeteciliğinin kamuoyu oluşturma ve halkın haklarını savunma anlamında önemli olumlu katkıları vardır. Bunun yanı sıra yerel medyanın gelişimi ve yerel kültürlerin aktarımı bakımından da önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir. Ancak yeni medyanın anonimlik imkânı yurttaş gazeteciliğini sorgulamayı da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda en önemli örneklerden biri olarak "A gay girl in Damascus" adlı blog olabilir. Nitekim blog, 2011 yılında Arap Baharı sırasında Suriye'de eşcinsel bir kadının toplumsal olaylara bakışı ve yorumlarını aktarmaktadır. Ancak bu blogun İngiltere'de yaşayan bir ABD vatandaşı tarafından yazıldığı ortaya çıkmıştır. Bazı bloglar ve anonim olarak yurttaş gazeteciliği yapılan diğer mecralarda bu anlamda sorun yaşanması da göz ardı edilmemelidir (Bennett, 2011).

Yurttaş gazeteciliği daha önce de değinildiği gibi çoğunlukla dijital ağlarda gerçekleştirilmekte ve özellikle de sosyal medya ön plana çıkmaktadır. Dijital ağlar olarak bakıldığında blog siteleri ön plana çıkmaktadır. Bugün sosyal medya ağlarında yurttaş haberciliğinin birçok örneği görülmektedir. Bu anlamda Twitter önemli bir yere sahiptir. Nitekim Twitter, yazı temelli bir uygulama olması nedeniyle ve kamusal tartışmalara belirli bağlamlarda alan sunması nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Benzer şekilde son dönemde YouTube, yurttaş gazeteciliğinin önemli alanlarından biri olmuştur. Hem geleneksel medyada

çalışan gazeteciler hem de profesyonel olmayan kişiler YouTube üzerinden yurttaş gazetecilik yapmaktadır. Bunun yanı sıra Facebook, Instagram, Telegram, MySpace ve Ustream.tv gibi sosyal ağlar yurttaş gazetecilik için alanlar sunmaktadır. Öte yandan Durgeç Aydoğan (2017) Periscope uygulamasının da önemli bir yurttaş gazetecilik alanı olduğunu belirtmektedir. Periscope, geçmiş dönemde önemli bir habercilik alanı olarak dikkat çekmiş ve özellikle canlı yayınlar habercilik için sıkça kullanılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, yurttaş gazeteciliği konulu araştırmalardan yola çıkarak konunun genel durumunu saptamayı amaçlamıştır. Yurttaş gazeteciliği konusunda yapılan çalışmaların genel eğilimi ve çalışmaların başlıca odak noktalarının saptanması amaçlanmıştır. Buna ek olarak yurttaş gazeteciliği konulu çalışmalar hangi alanlarda daha çok çalışılmakta, uluslararası seçkin dergilerden hangilerinin konuya daha fazla önem vererek yayın yaptığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda dünyanın en geniş veri tabanlarından olan Wen of Science veri tabanında yer alan araştırma makalesi, kitap, kitap bölümü ve bildiri gibi çalışmaların tamamı incelemeye alınmıştır. Başka bir deyişle yüksek etki faktörüne sahip indekslerde taranan dergilerin ya da yayıncıların yayınladığı yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışmaların genel çerçevesi çizilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların alanlara göre dağılımı nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların yıllara göre dağılımı nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların en çok atıf alan yayınlara göre dağılımı ve bu yayınların toplamı nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların en çok atıf alan yazarlara göre dağılımı ve yazarların çalışmalarının toplamı nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri

tabanında indekslenen çalışmaların en çok atıf alan kaynaklara (dergi/bildiri/kitap vb.) göre dağılımı ve yapılan atıflara göre bağlantı gücü nedir?

- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların üniversitelere göre dağılımı ve bu üniversitelerde yapılan çalışmaların yapılan atıflara göre toplam bağlantı gücü nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların ülkelere göre dağılımı ve bu ülkelerdeki araştırmacıların çalışmalarının yapılan atıflara göre toplam bağlantı gücü nedir?
- Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların anahtar kelimelere göre dağılımı ve bu anahtar kelimelerin toplam bağlantı gücü nedir?

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada yurttaş gazeteciliği ile ilgili yapılan araştırma makalelerinin bibliyometrik analizi yapılmıştır. Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Bibliyometri, belirli bir konu üzerine yapılan çalışmaları istatistiksel olarak sınıflandırmayı içermektedir. Bu anlamda araştırılan konunun literatürü analiz edilirken görsel olarak temsil üretmek için bibliyometrik grafikler ve haritalar kullanılır (Danvila-del-Valle vd., 2019, s. 628). Bibliyometrik analiz, belirli bir alanda yapılan çalışmaların niteliksel ve niceliksel değişkenlerini belirleme, konuyla ilgili yayınların bağlamını saptama ve bir disiplin içindeki eğilimleri tespit etmeyi amaçlayan istatistiksel bir çalışmadır. Bu bakımdan bibliyometrik analizde incelenen konunun yazarları, yayın yapan dergiler, hangi üniversite ve ülkelerden araştırmacıların konuya odaklandığı ve akademik camiada hangi yayınların daha çok ilgi görerek atıf aldığı gibi noktalar alanın profilini çıkartırken istatistiksel olarak açıklanır (Chen, 2017, s. 7; Zeren & Kaya, 2020).

Veri Toplama Araçları

Çalışmada incelenen “Citizen journalism (yurttaş gazeteciliği)” konulu çalışmalara ilişkin bibliyometrik veriler, 24 Mayıs 2024 tarihinde dünyanın en geniş veri tabanlarından biri olan Web of Science tabanından elde

edilmiştir. Web of Science veri tabanı Thomson ve Reuters Bilimsel Bilgi Enstitüsü tarafından 1900’lü yılların başlarında geliştirilmiştir. Web of Science, yayımlanan kitap, makale ve bildiri gibi içerikleri kapsayan dünyanın en geniş kapsamlı atıf indekslerinden biridir. Bu anlamda Web of Science araştırmacılara oldukça geniş bir bibliyometrik veri sunmaktadır (Mergio & Yang, 2017).

Çalışma kapsamında Web of Science veri tabanında “citizen journalism (yurttaş gazeteciliği)” anahtar kavramı aratılmış ve bütün konulardan 654 çalışma olduğu saptanmıştır. Bu çalışmalar, araştırma makalesi, kitap, kitap bölümü, bildiri, makale incelemesi ve kitap incelemesi gibi farklı araştırma türlerini içermektedir. Buna ek olarak Web of Science veri tabanında yer alan indeksler bakımından da bir sınırlamaya gidilmeyerek bütün çalışmalar incelemeye dahil edilmiştir. Bu anlamda yurttaş gazeteciliği ile ilgili yapılan bütün çalışmalar incelemeye dahil edilerek alanın profili geniş bir açıdan sunulmuştur.

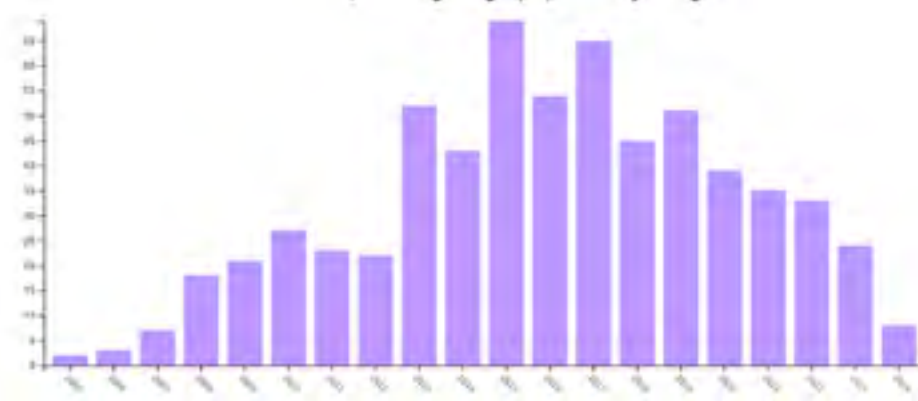
Verilerin Analizi

Web of Science veri tabanından elde edilen veriler, bibliyometrik analiz çalışmalarında yaygın olarak kullanılan ve incelenen alanın haritalarla görselleştirilmesini sağlayan Vosviewer programında işlenmiştir. Vosviewer programı ile incelenen konu bibliyometrik olarak haritalandırılmış ve bibliyometrik veriler arasındaki ilişki anlamlı görseller olarak sunulmuştur. Nitekim Vosviewer programı araştırılan konuda bu analizleri yapmaya olanak sağlamaktadır (Van Eck & Waltman, 2017). Öte yandan son yıllarda Vosviewer programı aracılığıyla gerçekleştirilen bibliyometrik analiz çalışmaları ülkemizde başta sosyal bilimler alanında olmak üzere çok yaygındır. Bu anlamda, hegemonik erkeklik ve medya (Demir ve Öztürk, 2023), restoranlarda bahşiş ile ilgili çalışmalar (Yılmaz, 2017), kadına yönelik ekonomik istismar (Demir vd., 2023), Popülizm ve sosyal medya (Saf, 2022) ve afet yönetiminde medyanın rolü (Öztürk & Demir, 2023) gibi çalışmalar dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada VOSviewer aracılığıyla, Web of Science veri tabanından elde edilen 654 çalışmanın yazar, atıf, kurum, ülke ve ortak anahtar kelime analizi bibliyometrik olarak görselleştirilmiştir. Bibliyometrik analiz, söz konusu verilerin belirlenen kategorilere göre bibliyometrik olarak

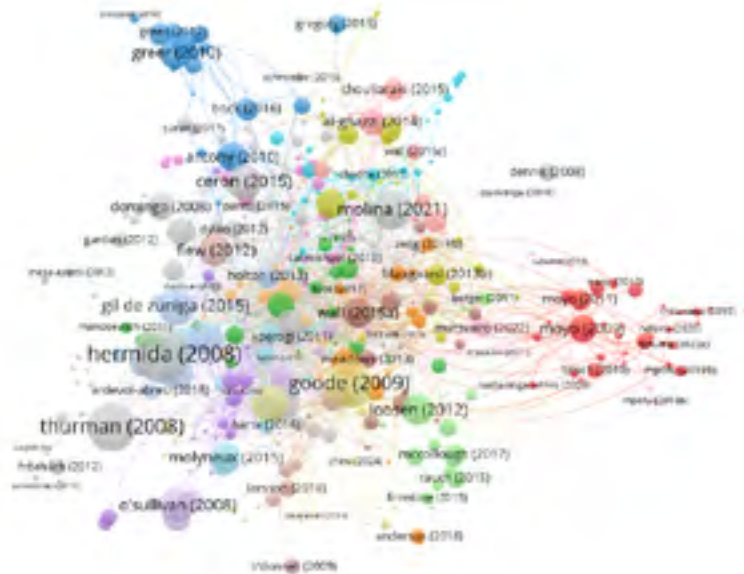
Tablo 2. Yurttaş Gazeteciliği İle İlgili Çalışmaların Yayınlandığı Yıllar

Yurttaş Gazeteciliği ile İlgili Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yurttaş gazeteciliği ile ilgili ilk çalışma Tablo 2’de de görüldüğü gibi 2005 yılında hazırlanmıştır. Öte yandan en fazla çalışma 2015 yılında (n=69) yayınlanmıştır. En fazla çalışma 2015-2020 yılları arasında yapılmıştır ve bu çalışmalar toplam çalışmaların %51’ine denk gelmektedir. 2021, 2022, 2023 ve 2024 yılının ilk yarısı ise yurttaş gazeteciliği çalışmalarının nispeten azalmaya başladığı yıllar olarak görülmektedir. Yurttaş gazeteciliği ile ilgili ilk çalışmaların yapıldığı yıllardan sonra en az çalışma yapılan yıl 2023 olmuştur. 2024 yılının kalan kısmında yapılacak çalışmalar ise elbette tabloyu değiştirebilecektir.

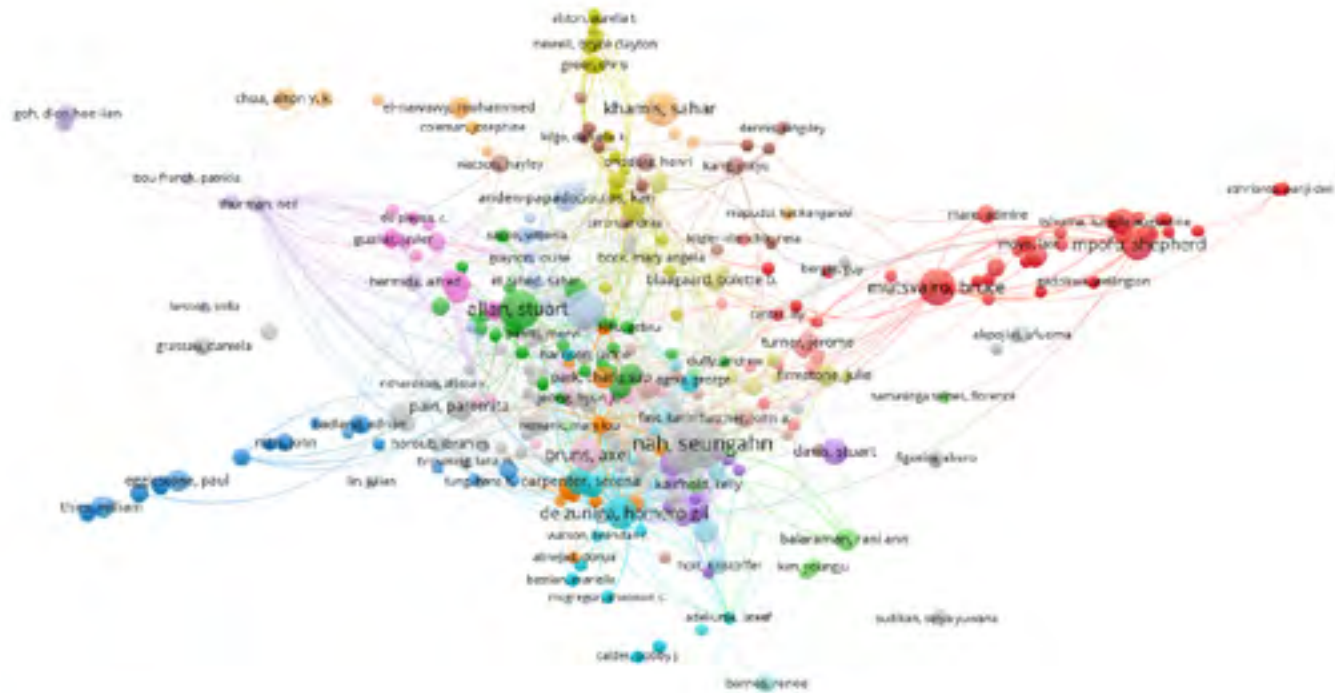
Yurttaş Gazeteciliği ile İlgili Çalışmalardan En Çok Atıf Alan Çalışmalar ve Bağlantı Gücü

Grafik 1’de yurttaş gazeteciliği konusunda en fazla atıf alan çalışma ve yazarları yer almaktadır. Çalışma kapsamında incelenen 654 çalışmadan en fazla atıf Hermida ve Thurman’ın (2008) “*The integration of user-generated content within professional journalistic frameworks at British newspaper websites*” adlı araştırma makalesine yapılmıştır (n=337). Hermida ve Thurman’ın çalışmasından sonra en fazla atıf alan çalışma ise Goode’ın (2009) “*Social news, citizen journalism and democracy*” başlıklı çalışmasıdır (n=250). En fazla atıf alan üçüncü çalışma ise Thurman’ın (2008) “*Forums for citizen*

Grafik 1. En Çok Atıf Alan Çalışmalar ve Yazarlarının Dağılımı

Grafik 3. En Fazla Çalışma Yayınlayan ve Atıf Alan Yazarların Dağılımı

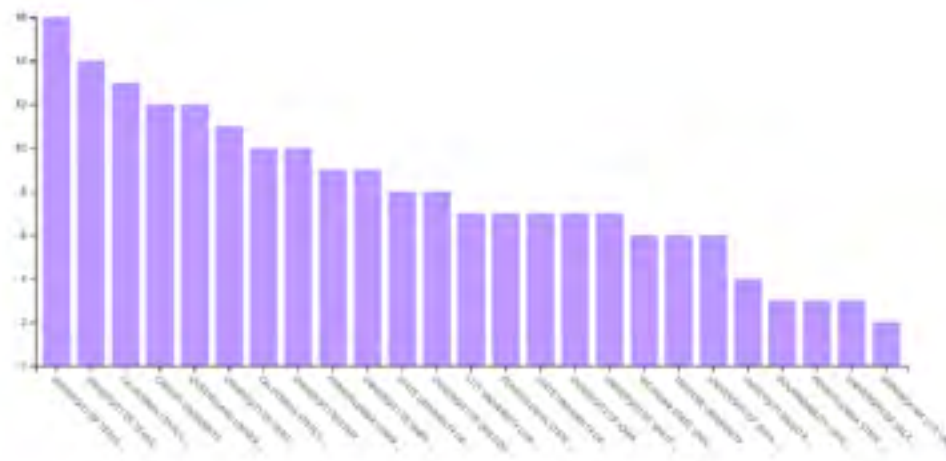
Yurttaş Gazeteciliği ile İlgili Çalışmalardan En Çok Atıf Alan Yazarlar ve Bağlantı Gücü

Yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışma yapan araştırmacılara bakıldığında 654 çalışmanın ortak yazarlarla birlikte 928 araştırmacı tarafından yayımlandığı saptanmıştır. Yurttaş gazeteciliği konusunda en fazla yayın yapan ve atıf alan yazarlara bakıldığında, Seungahn Nah (n=13) ilk sırada yer almaktadır. Nah'ın 13 çalışması toplam 144 atıf almıştır. Onun ardından Deborah S. Chung gelmekte ve 9 yayının 94 atıf aldığı görülmektedir. Öte yandan Neil Thurman 2 yayın yapmış ve bu çalışmalar 586 atıf almıştır. Son olarak Alfred Hermida 2 yayın yapmış ve bu çalışmalar 349 atıf almıştır. Bu anlamda en etkili çalışmalar yapan yazarlar

olarak Thurman ve Hermida dikkat çekmektedir. Hermida ve Thurman'ın birlikte yaptığı çalışmanın 337 atıf ile en fazla atıf alan çalışma olduğu düşünüldüğünde iki yazarın da en etkili çalışmalar ve bağlantı gücü ile ön plana çıkması beklenen bir sonuçtur.

Yurttaş Gazeteciliği ile İlgili Çalışmalardan En Çok Atıf Alan Çalışmaların Hazırladığı Kurum/Üniversiteler ve Bağlantı Gücü

Tablo 3'te yurttaş gazeteciliği ile ilgili en fazla çalışma yayımlayan 25 üniversite/kurum yer almaktadır. Yurttaş gazeteciliği ile ilgili yapılan çalışmalar ortak yazarlarla birlikte 562 farklı üniversite/kurumda çalışan 928 araştırmacı tarafından yayımlanmıştır. University Of Texas System

Tablo 3. En Fazla Çalışma Hazırlayan Araştırmacıların Yer Aldığı Kurum/Üniversiteler

Grafik 5. En Fazla Atıf Alan Çalışmaların Yazarları ve Kurumlarının Yer Aldığı Ülkelere Göre Dağılımı

göre yurttış gazeteciliği konusundaki 74 farklı ¼lkeden araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. En fazla 7alışma (n=199) ABD’li araştırmacılar tarafından yayınlanmıştır. Bu anlamda ABD’li araştırmacılar yurttış gazeteciliği konusundaki toplam 7alışmanın %30’luk kısmını yayınlayarak alana ciddi bir katkı sağlamıştır. ABD’nin ardından ikinci sırada İngiltere’den (n=71) araştırmacılar ve ¼ç¼nc¼ sırada da İspanya’dan (n=45) araştırmacılar yer almıştır. T¼rkiye’den araştırmacıların yurttış gazeteciliği konulu araştırmalara katkısına bakıldığında ortak yazarlarla birlikte 10 7alışmanın yayınlandığı g¼r¼lmektedir.

Grafik 5’te yurttış gazeteciliği ile ilgili yayınlanan 7alışmaların aę haritaları g¼sterilmektedir. Yurttış gazeteciliği konusundaki 7alışmaların aę haritasında oluşan aę bağlantılarına bakıldığında 7alışmaların en fazla yoğunlaştığı ¼lkenin ABD olduğu g¼r¼lmektedir. ABD’de yer alan araştırmacılar 199 yayın yapmış ve bu 7alışmalar 3773 atıf almıştır. ABD’nin ardından en yoğun aę bağlantısına sahip olan ¼lke İngiltere olmuştur. İngiltere’den araştırmacılar 71 7alışma yapmış ve bu 7alışmalar 1715 atıf almıştır. Bu anlamda ABD ve İngiltere’den araştırmacıların en etkili 7alışmaları ger7ekleştirdiği s¼ylenebilir. T¼rkiye’den araştırmacılar ise 10 yayın yapmıř² ve bu 7alışmalar 15 atıf almıştır.

- 2 S¼z konusu 10 7alışma şoyledir: Akser, M., & Baybars, B. (2023). Repressed media and illiberal politics in Turkey: the persistence of fear. *Southeast European and Black Sea Studies*, 23(1), 159-177.
- Al Qawasmı, N. (2023, June). Diasporic Heritage as Resistance: The Palestinian Experience. In *AHM Conference 2023: ‘Diasporic Heritage and Identity’* (Vol. 2, pp. 143-150). Amsterdam University Press.
- Birsen, ¼. (2016). Programmer or Moderator: Redefining the Listener on Interactive Broadcasting. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 6(2), 74-87.
- 7oban, B. & Ataman, B. (2017). The Gezi Resistance and activist citizen reporters. *Communications-European journal of communication research*, 42(1), 1-22.
- Denizci, ¼. M. (2009). Public participation to the journalism in the information age: citizen journalism. 6th International Symposium Of Interactive Media Design, Yeditepe University Publication House, 39-44.
- Karadağ, G. H. (2017). Reporting and interviewing styles of professional and citizen reporters on periscope. In *Communication and Technology Congress (CTC 2017)*, 88-104.
- Karadağ, G. H. (2017). What does Periscope offer to professional and citizen reporters? A sample study from Turkey. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 7(4), 709-727.
- Kayıhan, B., & H¼l¼r, H. (2019). Sağlık Haberlerinde Risk S¼ylemi. *T¼rkiye İletifim Araştırmaları Dergisi*(33), 38-62.
- Khasib, N., & Ersoy, M. (2017). Citizen, mainstream and peace journalism relationship in covering Syria events: a content analysis of Aljazeera. *Quality & Quantity*, 51(6), 2647-2664.
- Yılmaz, H. (2005). Alternative publishing elements of the local press. *İstanbul ¼niversitesi İletifim Fak¼ltesi Dergisi*, 22, 103-107.

SONUÇ

Bu çalışma, yurttaş gazeteciliğinin önemi, gelişimi ve topluma aktarılmasını inceleyen çalışmaların bibliyometrik verilerinden hareketle alanın gelişimini saptamayı amaçlamıştır. Temel amaca uygun olarak dünyanın en geniş veri tabanlarından biri olan Web of Science veri tabanında yer alan yurttaş gazeteciliği konulu çalışmalar incelenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen yurttaş gazeteciliği konulu çalışmaların 2005 yılından başlayarak yayınlandığı ve bugüne kadar 654 çalışmanın yayınlandığı saptanmıştır. Elbette bu yurttaş gazeteciliğinin dijital medya ve sosyal medya ağlarıyla ilişkisiyle doğrudan ilişkilidir. Nitekim yurttaş gazeteciliği dijital ağlarda varlık gösteren bir olgudur. Alankuş'un (2009) da belirttiği gibi yurttaş gazeteciliği bir kamusal alan olarak sosyal medya ile belirginlik kazanmıştır. Sosyal medyanın yaygınlaşması ve insanların medya içeriklerinin üreticisi konumuna gelmesi yurttaş gazeteciliği pratiklerini arttırmıştır. Bunun bir sonucu olarak da başta iletişim bilimciler olmak üzere çeşitli alanlardan araştırmacılar yurttaş gazeteciliği kavramı üzerine çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Yurttaş gazeteciliği kavramı temelde iletişim bilimlerinin ve gazetecilik alanının bir konusudur. Ancak 65 farklı alanda yurttaş gazeteciliği konulu çalışmalar yapıldığı saptanmıştır. Öte yandan beklendiği gibi en fazla çalışma (%74) iletişim bilimleri alanında yayınlanmıştır. Buna ek olarak radyo, televizyon ve sinema alanında yurttaş gazeteciliği konulu çalışmaların oldukça az olması (n=11) dikkat çeken bir durumdur. Nitekim sosyoloji, kütüphane bilimi ve bilgi sistemleri gibi alanlardan araştırmacılar radyo, televizyon ve sinema alanından araştırmacıların neredeyse iki katı yayın yapmıştır. Ancak radyo, televizyon ve sinema alanında yapılan çalışmaların bir kısmının iletişim bilimleri içerisinde değerlendirilmiş olabileceği unutulmamalıdır.

Yurttaş gazeteciliği ilk olarak ABD'de ortaya çıkmıştır. Yurttaş gazeteciliği konulu çalışmaların en fazla yapıldığı ülkenin ABD olmasını bunun bir sonucu olarak görmek mümkündür. Buna ek olarak en fazla yayın yapan üniversiteler ve araştırmacılar da ABD'de yer alan kurumlar ve araştırmacılarıdır. Bunun bir sonucu olarak da ABD'li araştırmacıların çalışmaları alanda öncü olmuş ve

en fazla atıf alan çalışmalar olarak karşımıza çıkmıştır. Öte yandan çalışmalarını Türkiye'de yürüten araştırmacılar, yurttaş gazeteciliği konusunda yalnızca 10 yayın yapmıştır.

Yurttaş gazeteciliği ile ilgili çalışma yayınlayan yazarlara bakıldığında 74 farklı ülkeden ortak yazarlarla birlikte 928 araştırmacının çalışması olduğu görülmektedir. Bu araştırmacılar çalışmalarını 305 farklı kitap, dergi ya da bildiri gibi kaynakta yayımlamıştır. Yurttaş gazeteciliğinin hem yayımlanan kaynakların sayısı hem de ilgili araştırmacılar bakımından oldukça geniş bir ağa sahip olduğu söylenebilir. Günümüz dünyasında sosyal medyanın oldukça etkin bir konuma sahip olması düşünüldüğünde yeni çalışmaların ortaya çıkması muhtemeldir.

Yurttaş gazeteciliği literatürünün gelişimi ve alana katkı sağlama açısından yeni çalışmalar yapacak araştırmacılar şu öneriler yapılabilir: öncelikle daha spesifik yurttaş gazeteciliği örneklerine odaklanılmalıdır. Bu anlamda belirli konular üzerine örneğin çevre haberleri gibi konularda yurttaş gazeteciliği yapan örneklere odaklanan çalışmalar yapılabilir. Buna ek olarak yurttaş gazeteciliği tartışmalarında sorunlu görülen "güvenilirlik" kavramı derinlemesine incelenebilir. Nitekim haberlerin doğrultulması ve güvenilir bir şekilde doğru habere ulaşmak okuyucu veya dinleyiciler için çok önemlidir. Öte yandan yurttaş gazeteciliği yapan kişiler için de söz konusu güveni oluşturmak ve alanda varlık göstermek oldukça önemlidir. Hem okuyucu/dinleyici hem de yurttaş gazeteci bakımından güvenilirlik tartışması incelemeye değerdir. Yurttaş gazeteciliğinin bir kamu yararı ve toplum temelli doğası nedeniyle haber sosyolojisi çalışmalarının merkezine alınabilir.

KAYNAKLAR

- Akser, M., & Baybars, B. (2023). Repressed media and illiberal politics in Turkey: the persistence of fear. *Southeast European and Black Sea Studies*, 23 (1), 159-177. <https://doi.org/10.1080/14683857.2022.2088647>
- Al Qawasmi, N. (2023, June). Diasporic Heritage as Resistance: The Palestinian Experience. *AHM Conference 2023: 'Diasporic Heritage and Identity'* içinde (ss. 143-150). Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.5117/978904856222/AHM.2023.016>
- Alankuş, S. (2009). Yeni habercilik arayışları: Hak odaklı habercilik, yurttaş gazeteciliği, barış gazeteciliği. S. Alankuş (Der.). *Gazeteciliğe başlarken* içinde (ss. 2-23). IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Allan, S. ve Thorsen, E. (Der.) (2019). *Yurttaş gazetecilik: küresel perspektifler*. (çev. İ. S. Temizalp). Epsilon Yayınları.
- Ayhan, B. & Baloğlu, E. (2018). Citizen journalism: Myths and facts. N. Güz ve C. Yegen (Ed.). *Media withits news, approaches fractions in the new media age* içinde (ss.. 81-92). Peter Lang.
- Bagdikian, H. B. (2016). *Yeni medya tekeli*. (Çev. E. Eminel). Akılçelen Kitaplar.
- Baloğlu, E. (2021). Alternatif ses: Yurttaş gazeteciliği. O. Araslı ve S. Tiryaki (Ed.). *Gazetecilik ve haber süreklilik, değişim ve dijitalleşme* içinde (ss. 105-126). Palet Yayınları.
- Başaran, F. (2010). Yeni iletişim teknolojileri, alternatif iletişim olanakları. *Mülkiye Dergisi*, 34 (26), 255-270.
- Bennett, D. (2011). A gay girl in Damascus, the mirage of the 'authentic voice' and the voice' - and the future of journalism . R. Keeble ve J. Mair (Ed.). *Mirage in the desert? reporting the "Arab Spring"* içinde (ss. 187-195). Abramis Press.
- Beşel, F. (2017). Türkiye'de maliye alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi (2003-2017). *International Journal of Public Finance*, 2 (1), 27-62. <https://doi.org/10.30927/ijpf.327823>
- Birsen, Ö. (2016). Programmer or moderator: redefining the listener on interactive broadcasting. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 6 (2), 74-87.
- Cangöz, İ. (2003). Yurttaş gazeteciliği ve yerel basın. S. Alankuş (Der.). *Gazetecilik ve habercilik* içinde (ss. 110-118). IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Chen, C. (2017). Science mapping: A systematic review of the literature. *Journal of Data and Information Science*, 2 (2), 1-40. DOI: 10.1515/jdis-2017-0006.
- Crowley, D. & Heyer, P. (2011). *İletişim tarihi teknoloji – kültür – toplum*. (Çev. B. Ersöz). Siyasal Yayınevi.
- Çoban, B. & Ataman, B. (2017). The Gezi Resistance and activist citizen reporters. *Communications-European journal of communication research*, 42 (1), 1-22. <https://doi.org/10.1515/commun-2017-0004>
- Çuhadar, M., & Morçin, İ. (2020). Türkiye'de gastronomi turizmi ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (1), 92-106.
- Danvila-del-Valle, I., Estévez-Mendoza, C. ve Lara, F. J. (2019). Human resource straining: A bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 101, 627-636.
- Demir, Y. Ve Öztürk, M. (2023). Hegemonik erkeklik ve medya: Bibliyometrik bir analiz. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, (10), 49-67. DOI: 10.56676/kiad.1261808.
- Demir, Y., Çiftçi, G. E. ve Tüfekçi, İ. (2023). Kadına yönelik ekonomik istismara ilişkin bibliyometrik bir analiz. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13 (1), 552-572.

- Denizci, Ö. M. (2009). Public participation to the journalism in the information age: citizen journalism. *6th International Symposium Of Interactive Media Design*, içinde (ss. 39-44) Yeditepe University Publication House.
- Devran, Y. ve Özcan, Ö. F. (2017). Habercilikte hegemonya mücadelesi: Yurttaş gazeteciliği: Fırsat mı tehdit mi. *Global Media Journal TR Edition*, 7 (14), 150-173.
- Duran, G., & Çelikkaya, S. (2019). Türkiye’de lojistik üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *G.Ü. İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 3 (3), 152-167.
- Durgeç Aydoğan, P. (2017). Alternatif bir medya alanı olarak yurttaş gazeteciliği. *Journal of International Social Research*, 10 (50), 705-711.
- Fuchs, C. (2014). *Sosyal medya eleştirel bir giriş*. (Çev. D. Saraçoğlu ve İ. Kalaycı). NotaBene Yayınları.
- Geray, H. ve Aydoğan, A. (2010). Yeni iletişim teknolojileri ve etik. *Televizyon Haberciliğinde Etik*, 305-321.
- Güven, S. (2017). Siyasal iletişim sürecinin dönüşümü, siyasal katılım ve iletişim teknolojileri. *Turkish Online Journal of Design, Art & Communication*, 7 (2), 175-191.
- Habermas, J. (2018). *Kamusal İletişim Yapısal Dönüşümü*. (Çev. T. Bora ve M. Sancar). İletişim Yayınları.
- Hajek, R. ve Stefanikova, S. (2015). Citizen journalist or citizen witness?. (Erişim tarihi: 27.07.2023), <http://en.ejo.ch/specialistjournalism/citizen-journalists-or-citizen-witnesses>
- Halavais, A. (2016). Twitter’in yapısı: Toplumsal ve teknik. K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt ve C. Puschmann (Eds.). *Twitter ve toplum*. (Çev. E. Erbatır). içinde (ss. 79-95). Kafka Yayınları.
- Hermida, A. (2017). *Herkes söyle sosyal Medya’da neden paylaşımında bulunuruz*. (Çev. A. A. Sabancı). Kafka Yayınevi.
- Hermida, A. & Thurman, N. (2008). A clash of cultures: The integration of user-generated content within professional journalistic frameworks at British newspaper websites. *Journalism Practice*, 2 (3), 343-356.
- İrvan, S. (2017). Yurttaş gazeteciliği nedir, ne değildir?. (Erişim tarihi: 27.07.2023), <https://suleymanirvan.blogspot.com>
- Karadağ, G. H. (2017). Reporting and interviewing styles of professional and citizen reporters on periscope. In *Communication and Technology Congress (CTC 2017)* içinde (ss. 88-104), Doi: 10.7456/ctc_2017_07.
- Karadağ, G. H. (2017). What does Periscope offer to professional and citizen reporters? A sample study from Turkey. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 7 (4), 709-727. <https://doi.org/10.7456/10704100/016>
- Karadoğan Doruk, E., Çavdar, D. & Okumuş, M. (2014). Sosyal medya kullanıcılarının sanal ve gerçek hayattaki protestolara katılma durumlarının karşılaştırılması ve sanal protestoların kullanıcı algısı bakımından etkililiği. M. Demir (Der.). *Yeni Medya Üzerine... Vol. 2* içinde (ss. 213-242). Literatürk Yayınları.
- Karakuş, M., Balcı, E. V., & Tiryaki, S. (2024). “Sosyal medya bağımlılığı” ile ilgili çalışmaların incelenmesi: bir bibliyometrik analiz. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 6 (1), 84-92. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.24.1.91>
- Kayıhan, B., & Hülür, H. (2019). Sağlık Haberlerinde Risk Söylemi. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (33), 38-62. <https://doi.org/10.17829/turcom.458433>
- Khasib, N., & Ersoy, M. (2017). Citizen, mainstream and peace journalism relationship in covering

Syria events: a content analysis of Aljazeera. *Quality & Quantity*, 51 (6), 2647-2664. <https://doi.org/10.1007/s11135-016-0413-3>

Kutlu, T. & Bekiroğlu, O. (2010). Türkiye’de yurttaş gazeteciliği bağlamında internet haberciliği: Bianet örneğinde kentsel dönüşüm projesiyle ilgili haberlerin analizi. *Selçuk İletişim*, 6 (2), 254-269.

Maireder, A. ve Ausserhofer, J. (2016). Twitter’da siyasal söylemler: Ağlaştırma konuları, nesnelere ve insanlar. K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt ve C. Puschmann (Eds.). *Twitter ve Toplum*. (Çev. E. Erbatur). İçinde (ss. 403-419). Kafka Yayınları.

Nip, J. (2006). Exploring the second phase of public journalism. *Journalism Studies*, 7 (2), 212–236.

Öztürk, M. & Demir, Y. (2023). Bilgilendirme ve kaos arasında: Afet yönetiminde medyanın rolüne yönelik bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi Dergisi*, 8 (17), 1-20. DOI: 10.37679/trta.1270615

Saf, H. H. (2023). Popülizm ve sosyal medyayla ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10 (1), 283-304. DOI: 10.17680/erciyesiletisim.1168214

Sonwalkar, P. (2019). Hindistan’da yurttaş gazetecilik: tanınma politikaları. S. Allan ve E. Thorsen (Eds.), *Yurttaş gazetecilik: Küresel perspektifler* (çev. İ. S. Temizalp). içinde (ss. 105-117). Epsilon Yayınları.

Şeker, T. ve Uzun, B. (2018). Ciner grubunun ekonomi politik yapısı. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİFE-DERGİ)*, 3 (2), 107-129.

Thurman, N. (2008). Forums for citizen journalists? Adoption of user generated content initiatives by online news media. *New Media & Society*, 10 (1), 139-157.

Tiryaki, S. (2023). Ahlaki panik ve sosyal medya:

Bibliyometrik bir analiz. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 53-64.

Tiryaki, S. (2023). Riskler ve olanaklar arasında dijital ebeveynlik: Bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi*, 08(19), 746-765. <https://doi.org/10.37679/trta.1324472>

Tokgöz, O. (2013). *Temel gazetecilik*. İmge Kitabevi.

Uzun, B. (2024). Medyada şiddetin temsili: Bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi*, 09(20), 124-147. <https://doi.org/10.37679/trta.1394386>

Uzun, R. (2006). Gazetecilikte yeni bir yönelim: Yurttaş gazeteciliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 633-656.

Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-based clustering of publications using CitNetExplorer and VOSviewer. *Scientometrics*, 111, 1053-1070.

Van Eck, N., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84 (2), 523-538.

Yelsalı Parmaksız, P. M. (2019). Belleğin Mekânından mekânın belleğine: Kavramsal bir tartışma. *İlef Dergisi*, 6 (1), 7-26.

Yeşiltaş, E., & Gez, A. (2022). Eğitimde dijital vatandaşlık ile ilgili araştırmalara yönelik bibliyometrik bir analiz. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 46 (1), 149-158.

Yeşiltaş, E., & Yılmaz, A. (2021). Eğitimde medya okuryazarlığı ile ilgili araştırmalara yönelik bibliyometrik bir analiz. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4903-4929. <https://doi.org/10.26466/opus.935547>

Yıldız, E. (2022). Türkiye’de gebelik ve anestezi konulu yayınların bibliyometrik analizi. *Black Sea Journal of Health Science*, 5 (1), 50-55. <https://doi.org/10.19127/bshealthscience.996582>

Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda bahşiş ile ilgili

yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi.
Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14 (2), 65-79.

Yılmaz, H. (2005). Alternative publishing elements of the local press. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 22, 103-107.